

Finansregnskap

Varelager, anleggskontrakter og kundefordringer (student)

Balansen

Eiendeler	Egenkapital og gjeld
Anleggsmidler	Egenkapital
Immaterielle eiendeler	Innskutt egenkapital
Varige driftsmidler	Opptjent egenkapital
Finansielle anleggsmidler	Langsiktig gjeld
Omløpsmidler	Avsetning for forpliktelser
Varer	Annen langsiktig gjeld
Fordringer	Kortsiktig gjeld
Investeringer	
Bankinnskudd	

Varelager

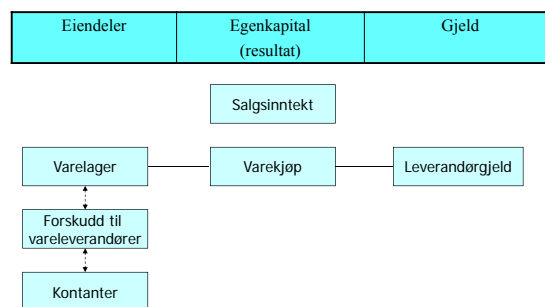
• Generelt:

– Fysiske eiendeler som er anskaffet for videresalg

- Handelsvarer
- Råvarer
- Varer under tilvirkning (varer i arbeid)
- Ferdig tilvirkede varer (ferdigvarer)

Regnskapsmodellen

Varelager

- Klassifikasjon, jf. rskl. § 5-1
 - Ikke bestemt for varig eie eller bruk
 - En del av varekretsløpet
 - Klassifiseres som omløpsmidler
 - Dette har betydning for
 - Vurderingsreglene
 - Presentasjonen i balansen

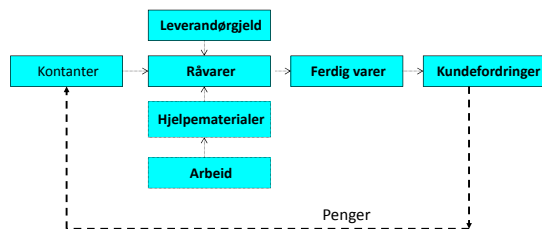

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varekretsløpet

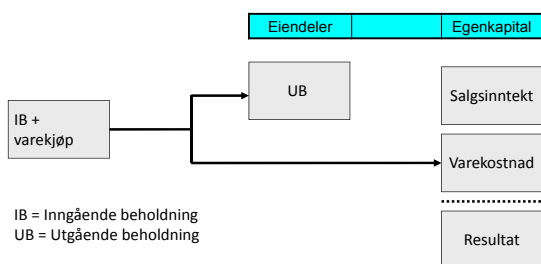

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varelager og resultatmåling

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Tilordning av kostpris

- Varelageret består av:

$$\text{Kvantum} \cdot \text{kostpris per enhet}$$

Fysisk telling

- Tilordnes:
- Spesifikk tilordning for hver vare
 - FIFO-metoden (først inn, først ut)
 - Gjennomsnittsmetoden

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varelager

- Eksempel

– AS Sportshuset driver med kjøp og salg av varer.

- Vareutvalget består av sportsartikler
- Innkjøpene skjer i større partier.

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varelager

- Eksempel forts.

– Kjøp og salg av varer:

	Periode 1	Periode 2
Inngående beholdning	10 à 10	
+ Kjøp i perioden til kostpris	10 à 11	10 à 10
– Salg i perioden til salgspris	(10 à 21)	(10 à 20)

Oppgave:
Beregn resultatet i periode 1 og periode 2
(hvilke varer er solgt?)

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varelager (FIFO-metoden)

FIFO-metoden	Periode 2	Periode 1
Salgsinntekt	200,00	210,00
– Varelager IB		(100,00)
– Kjøp	(100,00)	(110,00)
+ Varelager UB ¹⁾		110,00
– Varekostnad		
= Resultat		

I perioder med pristigning fører FIFO-metoden til lav varekost og høyere fortjeneste. Omvendt i perioder med prisnedgang.

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varelager (gjennomsnitt)

Gjennomsnittsmetoden	Periode 2	Periode 1
Salgsinntekt	200,00	210,00
– Varelager IB		(100,00)
– Kjøp	(100,00)	(110,00)
+ Varelager UB ¹⁾		
– Varekostnad		
= Resultat		

$$^1) \quad \frac{(105 + 100) \cdot 10}{20} = \frac{(100 + 110) \cdot 10}{20} =$$

Gjennomsnittsmetoden virker resultatutjevner mellom periodene

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Kjøp og salg (FIFO-metoden)

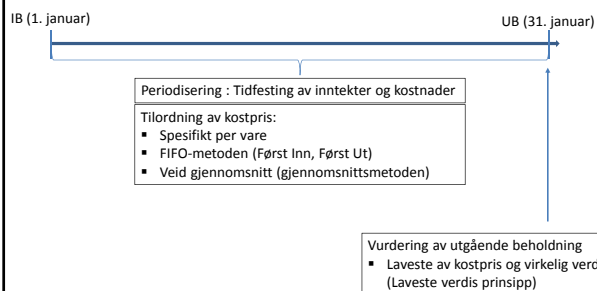
FIFO År 1	Varelager (balanse)		Bankinnskudd (balanse)		Salgsinntekt (resultat)		Varekjøp (resultat)	
	Debet	Kredit			Debet	Kredit	Debet	Kredit
IB		100						
IB-lager til resultat	1							
Kjøp	2							
Salg	3							
UB-lager	4							
Saldo								

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varelager – periodisering og vurdering

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Varelagervurdering

- Vurderingsreglene, jf. rskl § 5-2
 - Vurderes til det laveste av kostpris og virkelig verdi (laveste verdis prinsipp)
 - Kostpris (anskaffelseskost)
 - Virkelig verdi
 - Virkelig verdi er netto salgspris på salgstidspunktet

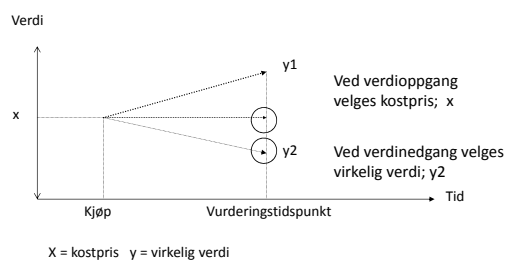

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Laveste verdis prinsipp (LVP)

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Laveste verdis prinsipp (LVP)

- Begrunnelse for bruken av prinsippet:
 - Det tas hensyn til påregnligng tap, dvs. virkelig verdi velges ved verdinedgang
 - Hindre at urealisert verdistigning tas til inntekt, dvs. at historisk kostpris velges ved verdiøkning
- En verdinedgang, et urealisert tap, resultatføres

Vurdering av varelager

- Eksempel
 - Astrid Watt driver forretningen AS Varmesenteret
 - Forretningen driver med kjøp og salg av lamper og ovner.
 - De skal foreta avslutningen av regnskapet per 31.12.20x1

Varelagervurdering

- Eksempel forts.

Saldobalanse per 31.12.20x1 (utdrag)	Debet	Kredit
Varelager (per 1.1.20x1)	50 000	
Salgsinntekt		400 000
Varekjøp	210 000	

- Varelageret per 1.1.20x1 var på 50 000 kroner (= kostpris IB)
 - Varelageret per 31.12.20x1 (UB) er opptalt til en kostpris på 60 000 kroner
- Endringen av beholdningen i løpet av året er ikke regnskapsført.

Varelagervurdering

- Eksempel forts.

Opptalt beholdning 31.12.20x1	Antall	Kostpris	Sum
Varmeovner	10	3 000	30 000
Lamper	50	600	30 000
= Sum beholdning			60 000

- Varmeovner – virkelig verdi per enhet 6 000
- Lamper – virkelig verdi per enhet 500

Hva skal varelageret vurderes til ?

Laveste verdis prinsipp (LVP)

Eksempel

	Kostpris	Virkelig verdi	LVP
Varmeovner	30 000	60 000	
Lamper	30 000	25 000	
Sum beholdning	60 000	85 000	

- Varene vurderes individuelt i samsvar med LVP, ovnene til og lampene til
- Lampene må selges til en pris under kostpris. De er derfor ukurante i økonomisk forstand.

Varelagervurdering

Eksempel forts.

Nedskrivning for ukurans	
Varelager IB	50 000
+ Beholdningsøkning (til kostpris)	+ 10 000
= Varelager UB til kostpris	= 60 000
– Nedskrivning for ukurans	(5 000)
= Varelager UB (til LVP)	= 55 000

Netto lagerøkning i året er på 5 000 (= 55 000 – 50 000).

Varelagervurdering

Astrid Watt	Saldobalanse 31.12.20x1 (foreløpig)		Avslutnings-posteringer		Resultat 20x1		Balanse 31.12.20x1	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Varelager	50 000							
Salgsinntekt		400 000						
Varekjøp	210 000							

1) Beholdningsøkning

2) Nedskrivning for ukurans

Presentasjon

Eksempel forts.

Balanse per 31.12.20x1	
Omløpsmidler	
Varelager	55 000
Resultatregnskapet 20x1	
Driftsinntekter og kostnader	
Salgsinntekt	400 000
Varekostnad	(205 000)

Kostpris 60 000
 – Nedskrivning ukurans (5 000)
 = Balanseverdi = 55 000

← Inklusive nedskrivning for ukurans

Bruttofortjeneste

	Normalt	Med nedskrivning for ukurans
Salgsinntekter	400 000	400 000
– Varekostnader	(200 000)	(205 000)
= Bruttofortjeneste i kr	= 200 000	= 195 000

$$\frac{\text{Bruttofortjeneste} \cdot 100 \%}{\text{Salgsinntekt}} = 50,00 \% \quad 48,75 \%$$

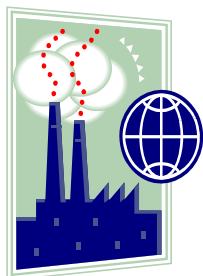
↑
Økt ukurans
(betyr redusert fortjeneste)

Egentilvirkede varer

- **Kostpris**
 - Formålet med regnskapet er en sammenstilling av salgsinntekt og forbrukte kostnader i produksjonen.
 - Kostprisen for egentilvirkede varer skal derfor som hovedregel være fullvirkningskost (selvkost), jf. rskl. § 5-4.
 - Variable kostnader
 - Råvarer og direkte lønn til produksjonsarbeidere
 - Forbrukte utgifter i produksjonen som strøm og lignende.
 - Andel faste tilvirkningskostnader
 - Små foretak kan alternativt anvende variabel tilvirkningskost (minimumskost)

Egentilvirkede varer

- **Eksempel:**
 - AS Industri driver fabrikkmessig vareproduksjon
 - Bedriften skal avslutte regnskapet per 31.12.20x1
 - Utdrag av foreløpig saldobalanse følger vedlagt.
 - Oppgave:
 - Regnskapsføre endring av lagerbeholdningen i året.

Egentilvirkede varer

- **Eksempel forts.**

Foreløpig saldobalanse 31.12.20x1 (utdrag)	
Råvarer per 1.1.20x1	120 000
Varer i arbeid per 1.1.20x1	45 000
Ferdigvarer per 1.1.20x1	225 000
...	
Varekjøp	820 000
Lønn og andre driftskostnader	600 000

Egentilvirkede varer - presentasjon

- Eksempel forts.
 - Endring av varebeholdningen i året til kostpris

	31.12.20x1	1.1.20x1	Endring
Råvarer	90 000	120 000	(30 000)
Varer i arbeid	40 000	45 000	(5 000)
Ferdigvarer	280 000	225 000	55 000
	410 000	390 000	20 000

	Saldobalanse		Avslutnings-posteringer		Resultat 20x1		Balanse 31.12.20x1	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Råvarer	120 000							
Varer i arbeid	45 000							
Ferdigvarer	225 000							
Varekjøp	820 000							
Lønn mv.	600 000							
Endring VIA/FV								
Økning av VIA/FV er ingen inntekt, men en redusert kostnad								

Egentilvirkede varer - presentasjon

- Eksempel forts.

Balansen per	31.12.20x1	31.12.20x0
Råvarer	90 000	120 000
Varer i arbeid	40 000	45 000
Ferdigvarer	280 000	225 000
Resultatregnskapet	20x1	
Endring VIA/FV	50 000	
Råvarekostnad	(850 000)	
Lønnskostnad	(600 000)	

Anleggskontrakter

- Generelt
 - Kontrakt om tilvirkning av en eller flere eiendeler som sammen utgjør en helhet
 - Kontrakten strekker seg normalt over flere regnskapsperioder
 - Skipsbygging
 - Entrepriser i bygg og anlegg

Prosjektkalkyle (i hele tusen)	20x2	20x1	Totalt
	(60 %)	(40 %)	
Inntekt	48 000	32 000	80 000
– Kostnad	(36 000)	(24 000)	(60 000)
= Resultat (fortjeneste)	12 000	8 000	20 000

▪ Verdien av en byggekontrakt er 80 millioner
 ▪ Byggeperioden er på 2 år (20x1 og 20x2)
 ▪ De totale prosjektkostnadene er beregnet til 60 millioner
 ▪ Per 31.12.20x1 er 40 % av kontrakten fullført.
 Resten fullføres i løpet av 20x2.
 ▪ Kostnadene er proporsjonale med inntektene
 ▪ Utgiftene betales kontant ved uttak fra bank etter hvert som de påløper
 ▪ Kundene faktureres i samsvar med framdriften av prosjektet.
 Mottatt innbetaling settes inn i banken.

Årsregnskapet Lærebok 5. utgave
 en grunnleggende innføring TROND KRISTOFFERSEN

<h2>Anleggskontrakter</h2>	
• Regnskapsmetoder	
– Løpende avregning	<ul style="list-style-type: none"> • Inntekt og fortjeneste resultatføres løpende i samsvar med framdriften av prosjektet. • Hovedregel for denne type oppdrag, jf. rskl § 4-1 første ledd nr. 2 (opptjeningsprinsippet)
– Fullført kontraktmetode	<ul style="list-style-type: none"> • Inntekt og fortjeneste rapporteres ved fullføring av oppdraget, dvs. behandles som et vanlig varelager • Unntak for små foretak, jf. rskl § 5-12.

Årsregnskapet Lærebok 5. utgave
 en grunnleggende innføring TROND KRISTOFFERSEN

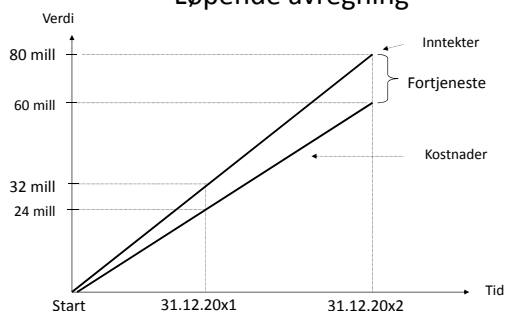
Fullført kontraktmetode		
Resultatregnskapet	20x2	20x1
Inntekt	80	0
Kostnad	(60)	0
Fortjeneste	20	0
Balansen per 31.12.		
Eiendeler		
Varer i arbeid	0	24
Bankinnskudd	20	8
	20	32
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital	20	0
Forskudd fra kunder	0	32
	20	32

Årsregnskapet Lærebok 5. utgave
 en grunnleggende innføring TROND KRISTOFFERSEN

Løpende avregning		
Resultatregnskapet	20x2	20x1
Inntekt		
Kostnad		
Fortjeneste		
Balansen per 31.12.		
Eiendeler		
Bankinnskudd		
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital		

Årsregnskapet Lærebok 5. utgave
 en grunnleggende innføring TROND KRISTOFFERSEN

Løpende avregning

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Kundefordringer

- Vurderingsreglene
 - Kundefordringer vurderes i samsvar med laveste verdis prinsipp i rskl. § 5-2:
 - Det laveste av:
 - Kostpris (pålydende verdi)
 - Virkelig verdi
 - » forventet innbetaling fra kunden
 - Hovedregel er en individuell vurdering av hver enkelt fordring

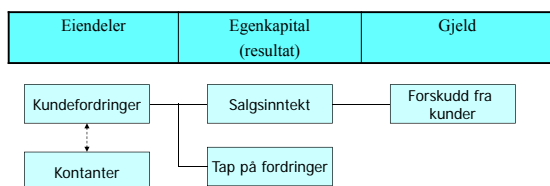

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Regnskapsmodellen

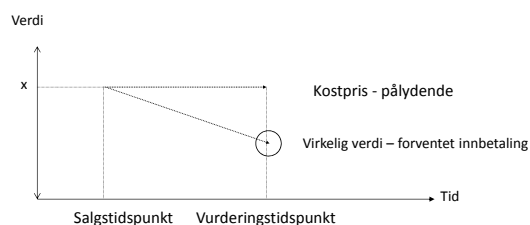

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Laveste verdis prinsipp

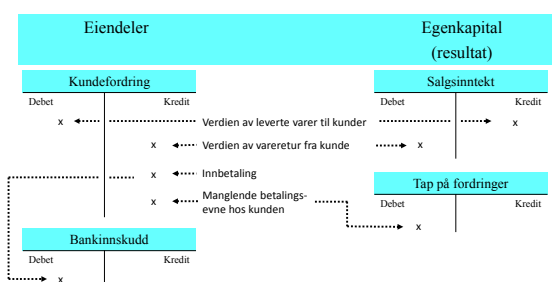

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Kreditsalg – vareretur og tap

Kundefordringer - tapsvurderingen

- Inndeling av tap
 - Konstatert (endelig) tap
 - Kunden er konkurs
 - Akkord og gjeldsforhandlinger
 - Akkord er en prosentvis (delvis) ettergivelse av gjeld
 - Forgjeves inkasso
 - Inkasso er inndrivelse av fordringer
 - Forventet tap
 - Sannsynlig, men ennå ikke konstatert tap
 - Kunden har innstilt sine betalinger
 - Erfaringstall fra tidligere

Vurdering av kundefordringer

- Eksempel:
 - AS Konsulent driver med konsulentvirksomhet.
 - En stor del av salget skjer på kreditt – kundene får en utsatt frist for betaling
 - Selskapet skal avslutte regnskapet per 31.12. med vurdering av kundefordringene

Vurdering av kundefordringer

- Eksempel forts.

Saldobalanse per 31.12.20x1 (utdrag):		
	Debet	Kredit
Kundefordringer	500 000	
Avsetning tap		10 000
.....		
Tap på fordringer	0	

Vurdering av kundefordringer

- Eksempel forts.

Kundefordringer 31.12.20x1:

AS IT-bobla	50 000	▪ Konkurs – ingen verdi
Andre kunder	450 000	▪ Forventet 2 % tap
Sum	500 000	

Det ses bort fra merverdiavgift

Foreta vurdering av kundefordringene per 31.12.20x1:

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Tapsvurdering

- Praktisk vurdering
 - Konstaterte tap resultatføres
 - Føres mot tap på fordringer i resultatregnskapet
 - Beregning av forventet tap på de øvrige fordringene
 - Endring av konto for avsetning tap i balansen resultatføres mot tap på fordringer i resultatregnskapet

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Vurdering

- Eksempel forts.

Kunder 31.12.	Bokført	Tap	Verdi
AS IT-bobla	50 000		
Andre kunder	450 000		
Sum	500 000		

Kundefordringene vurderes individuelt i samsvar med laveste verdis prinsipp,

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Tapsføring av fordringer

AS Konsulent	Saldobalanse		Avslutningsposter		Resultat 20x1		Balanse 31.12.20x1	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Kunde-fordringer	500 000							
Avsetning tap		10 000						
Tap på fordringer								

- Konstatert tap (AS It-bobla)
- Endring (nedgang) tapsavsetning i 20x1:
= 9 000 – 10 000 = – 1 000 (i nedgang)

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Presentasjon

- Eksempel forts.

Balanse per 31.12.20x1

Omløpsmidler	
Kundefordringer	441 000

Kundefordringer	450 000
– Avsetning tap	(9 000)
= Balanseverdi	441 000

Resultatregnskapet 20x1

Driftsinntekter og kostnader	
Tap på fordringer	(49 000)

Konstatert tap	(50 000)
+ Avsetning tap (nedgang)	1 000
= Tap på fordringer	(49 000)

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Avslutning av regnskapet

- Eksempel
 - Dag Heimdal driver produksjon og salg av varer under navnet Heimdal Industri
 - Han skal avslutte regnskapet per 31.12.20x2
 - Foreløpig saldolisten per 31.12.20x2 følger vedlagt
 - Oppgave:
 - Innarbeid tilleggsopplysningen i regnskapet. Utarbeid resultatkontoen for 20x2 og balansen per 31.12.20x2.
 - Se bort fra eventuell merverdiavgift.

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Avslutning av regnskapet

- Tilleggsopplysninger
 - Maskiner og utstyr (1)
 - Kjøpt 1.1.20x1 for 400 000 kroner.
 - Forventet levetid ved kjøpet var anslått til 5 år. Ingen forventet utrangeringsverdi (restverdi) ved utløpet av økonomisk levetid.
 - Råvarebeholdningen (2)
 - Kostpris per 1.1.20x2 var på 90 000 kroner.
 - Bedriften har foretatt telling av lageret per 31.12.20x2. Kostpris var 80 000 kroner. Ingen ukurans.
 - Ferdigvarelageret (3)
 - Kostpris per 1.1.20x2 var på 190 000 kroner. Bedriften har foretatt telling per 31.12.20x2. Kostpris var på til sammen 240 000 kroner.
 - Enkelte av ferdigvarene ble skadet under produksjonen. Varer med kostpris 40 000 kroner kan kun selges for 15 000 kroner.

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Avslutning av regnskapet

- Tilleggsopplysninger
 - Kundefordringer (4)
 - Bokførte fordringer inneholder et krav på 5 000 kroner på kunden Høy Vekst AS.
 - Høy Vekst AS er konkurs og kravet må anses tapt i sin helhet.
 - Lån og rentekostnader (5)
 - Lånet er avdragsfritt og har en rentesats på 10 % per år. Siste rentebetaling var 30. september 20x2.
 - Rentene betales på etterskudd
 - Resultatdisponering (6)
 - Årets resultat overføres til eiers kapitalkonto i balansen

Årsregnskapet

Lærebok 5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Heimdal Industri – foreløpig saldobalanse 31.12.20x2		
	Debet	Kredit
Maskiner og utstyr	320 000	
Råvarelager (per 1.1.20x2)	90 000	
Ferdigvarer (per 1.1.20x2)	190 000	
Kundefordringer	40 000	
Bankinnskudd	64 000	
Karlsen kapitalkonto		275 000
Lån		280 000
Påløpne renter		5 000
Salgsinntekt		2 440 000
Råvarekjøp	900 000	
Diverse utgifter	1 370 000	
Rentekostnad	26 000	
Sum	3 000 000	3 000 000

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Maskin og utstyr – årlig avskrivning (1)

$$\text{Avskrivning} = \frac{\text{Kostpris}}{\text{Økonomisk levetid}} = \frac{\quad}{\quad} =$$

= Kostpris 1.1.20x1

– Avskrivning 20x1

= Balanseverdi 1.1.20x2.

– Avskrivning 20x2

= Balanseverdi 31.12.20x2

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Maskiner og utstyr – avskrivning (1)

Heimdal Industri	Saldobalanse		Avslutnings- posterings		Resultat 20x2		Balanse 31.12.20x2	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Maskiner og utstyr	320 000							
Avskrivning utstyr		0						

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Råvarelager (2)

Heimdal Industri	Saldobalanse		Avslutnings- posterings		Resultat 20x2		Balanse 31.12.20x2	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Råvarer	90 000							
Råvarekjøp	900 000							

Råvarer UB

Råvarer IB

Endring (nedgang)

Årsregnskapet

Lærebok
5. utgave
en grunnleggende innføring

TROND KRISTOFFERSEN

Ferdigvarelager (3)

Heimdal Industri	Saldobalanse		Avslutningsposter		Resultat 20x2		Balanse 31.12.20x2	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Ferdigvarer	190 000							
Endring FV	0							

Lager UB	Kurante	Ukurante
Kostpris		
– Ukurans		
Balanseverdi UB		
Lager IB		
Endring (økning)		

Kundefordringer (4)

Heimdal Industri	Foreløpig saldobalanse		Avslutningsposter		Resultat 20x2		Balanse 31.12.20x2	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Kundefordringer	40 000							
Tap på fordringer	0							

Kundefordringer (pålydende)

– Tap Høy Vekst AS

=Kundefordringer (UB)

Rentekostnad (5)

Heimdal Industri	Foreløpig saldobalanse		Avslutningsposter		Resultat 20x2		Balanse 31.12.20x2	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Lån		280 000						
Påløpne renter		5 000						
Rente-kostnad	26 000							

Årets rentekostnad:

Skyldig, ikke betalte renter UB:

Økt kostnad:

Transaksjon 6 – disponering av resultatet

Salgsinntekt

– Kostnader

= Overskudd

= Økt egenkapital

Heimdal Industri	Saldobalanse 31.12.20x2		Avslutningsposter		Resultat 20x2		Balanse 31.12.20x2	
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
Heimdal kapital		275 000						
Overskudd	0							